

Sygn. akt I Ns 83/19

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2019 r.

Sąd Rejonowy w Świdnicy I Wydział Cywilny

w składzie następującym :

Przewodniczący SSR Maja Snopczyńska

Protokolant Agnieszka Ząbkiweicz

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2019r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku A. J. i D. W.

przy udziale (...) Sp. z o.o. w S.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku

postanawia:

I. zatwierdzić uchylenie się wnioskodawczyni A. J. od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po E. W. zm. 14 sierpnia 2013r. ostatnio zamieszkałej w Ś.,

II. zatwierdzić uchylenie się wnioskodawcy D. W. od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po E. W. zm. 14 sierpnia 2013r. ostatnio zamieszkałej w Ś..

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 26 maja 2015 roku (data wpływu odpowiedzi na wniosek w sprawie (...), w którym wniosek został zgłoszony) wnioskodawczyni A. J. i wnioskodawca D. W. wnieśli o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po E. W.. W uzasadnieniu wskazali, że E. W. zmarła 14 sierpnia 2013 roku; uczestnicy o długach spadkowych dowiedzieli się z treści wniosku w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po matce doręczonego na początku maja 2015 roku; do tej chwili nie wiedzieli o jakimkolwiek zadłużeniu swojej matki, zaś zmarły w dniu 21 stycznia 2015 roku ojciec P. W. nie przekazał uczestnikom jakiegokolwiek wiedzy o zadłużeniu; za życia E. W. nie poinformowała dzieci o jakimkolwiek kredycie, pożyczce czy innym zadłużeniu; po śmierci ojca uczestnicy zapoznali się ze znaną w mieszkaniu rodziców dokumentacją, z której wynikało, że ojciec uczestników jest dłużnikiem; nie odnaleziono dokumentów z których wynikałoby, że mama też była zadłużona. W związku z tą wiedzą uczestnicy odrzucili spadek po ojcu; gdyby natenczas dysponowali wiedzą że E. W. pozostawiła zadłużenie również i w tym wypadku doszłoby do odrzucenia spadku; błąd co do przedmiotu spadku spowodował zaniechanie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Uczestnik postępowania (...) Sp. z o.o. w S. wniosła o oddalenie wniosku wskazując, że termin do złożenia oświadczenia spadkowego upłynął w lutym 2014r, gdyż wnioskodawcy podjęli wiedzę o śmierci matki niezwłocznie, zaś poprzestanie na pozbawionym jakichkolwiek konkretnych podstaw przypuszczeniu dotyczącym stanu majątku spadkowego nie może być uznane za błąd istotny, lecz za lekkomyślność, która nie jest podstawą uchylenia się od skutków niezłożenia oświadczenia spadkowego.

W toku postępowania Sąd ustalił

następujący stan faktyczny:

E. W. zmarła 14 sierpnia 2013 roku. Wnioskodawcy A. J. i D. W. są dziećmi spadkodawczyni.

Wnioskodawcy nie złożyli oświadczenia w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku po E. W. w ustawowym terminie.

BEZSPORNE

A. J. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po E. W. w dniu 28 września 2017 roku przed notariuszem, zaś D. W. na rozprawie w dniu 4 czerwca 2019 roku.

DOWÓD: akta I N 1042/17

oświadczenie k. 52

Wnioskodawcy nie mieszkali z rodzicami. E. W. wraz z mężem P. W. mieszkała w Ś. przy ul. (...). Wnioskodawczyni A. J. mieszka wraz z mężem i dziećmi w Ś. przy ul. (...), zaś wnioskodawca D. W. wraz z konkubiną i dziećmi – B.. Po śmierci E. W. w mieszkaniu pozostał ojciec wnioskodawców. Dopiero po śmierci ojca wnioskodawcy przejęli mieszkania rodziców i w podczas sprzątanía odnaleźli dokumenty dotyczące zadłużenia ojca. W tej sytuacji odrzucili spadek po ojcu P. W.. Nie odnaleźli natomiast żadnych dokumentów, które wskazywałyby na zadłużenie matki – E. W.. Rodzice nie opowiadali wnioskodawcom o swoich sprawach finansowych i wnioskodawcy nie wiedzieli że mają problemy fajansowe. Po śmierci mamy tato wykupił mieszkanie od Urzędu Miasta.

O zadłużeniu spadkodawczyni wnioskodawcy dowiedzieli się dopiero z pisma w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po E. W..

DOWÓD: zeznania świadka M. S. k. 33, płyta CD k. 35

wnioskodawczyni k. 33-34, płyta CD k. 35

wnioskodawcy k. 34, płyta CD k. 35

akta (...)

W tak ustalonym stanie faktycznym

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek podlegał uwzględnieniu.

Wnioskodawcy wnieśli o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po E. W..

Zgodnie z treścią art. 1012 k.c. spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania (art. 1015§ 1 k.c.). Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku (w brzmieniu przepisów obowiązujących w chwili śmierci spadkodawczyni).

Zgodnie z treścią art. 1019 § 1 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem,
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu (art. 1019 § 2 k.c.), natomiast uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (§ 3), takie oświadczenia złożone przed sądem uchyli wówczas działanie fikcji prawnej określonej w art. 1015 § 2 k.c.

Należy podkreślić, że ciężar dowodu w zakresie wykazania wady oświadczenia woli spoczywa na spadkobiercy (art. 6 k.c.). W zakresie wad oświadczeń woli przy składaniu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku mają zastosowanie przepisy ogólne za wyjątkiem przepisów regulujących błąd i groźbę. Błąd musi dotyczyć treści czynności prawnej i musi być istotny. Jako przykład można tu wskazać błąd co do osoby spadkodawcy, co do powołania lub co do przedmiotu spadku – w tej sytuacji chodzi o brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego, z tym zastrzeżeniem, że nie jest on wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy.

Podstawą uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły, błędem takim nie jest niezajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem należytej staranności przez spadkobiercę w ustaleniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego.¹ Jeżeli postępowanie dowodowe potwierdzi istnienie przesłanek umożliwiających osobie uprawnionej wzruszenie wadliwego oświadczenia Sąd zatwierdza oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego oświadczenia lub zatwierdza uchylenie się od skutków prawnych wadliwego niezachowania terminu.

W niniejszej sprawie zaistniały przesłanki do zatwierdzenia uchylenia się przez wnioskodawców od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku po E. W.. Wprawdzie wnioskodawcy nie wykazali, aby podjęli jakiekolwiek działania mające na celu ustalenie stanu majątkowego zmarłej matki, lecz jednocześnie okoliczności w niniejszej sprawie są specyficzne i wyjątkowe. Nie można bowiem – pomimo niepodjęcia czynności – wnioskodawcom zarzucić niedołożenia należytej staranności czy lekkomyślności. Z zebranego materiału dowodowego wynika, że nie mieszkali już z rodzicami, zaś rodzice nie opowiadali dzieciom o sprawach finansowych. Wynika to z zeznań wnioskodawców, a także świadka M. S.. Aby można było postawić wnioskodawcom zarzut niedochowania należytej staranności w ustaleniu majątku matki musiałyby istnieć czynności, które mogli podjąć, lecz ze swojej winy nie podjęli. W niniejszej sprawie takich działań nie sposób ustalić. Skoro rodzice jeszcze za życia E. W. nie przyznawali się dzieciom do zadłużenia to logicznym jest, że rozmowy z ojcem nie dałyby rezultatu. Często spotykaną sytuacją jest, że rodzice wstydzą się przed dziećmi przyznać do zadłużenia i kłopotów finansowych. Często rodzice działają w dobrej wierze, aby nie martwić dzieci, które są już dorosłe i mają swoje rodziny i swoje problemy. Logicznym jest, że kiedy rodzice nie mówią o problemach finansowych i brak jest podstaw do podejrzenia takich problemów to rodzina nie dopytuje się czy aby na pewno ktoś nie ma długów. Tym bardziej, że z zeznań wnioskodawczyni wynika, że po śmierci mamy tato wykupił mieszkanie komunalne, tak więc trudno w takiej sytuacji wymagać od wnioskodawców, aby podejrzewali rodziców o problemy finansowe, skoro ojciec wykupił mieszkanie. Dopiero po śmierci P. W., kiedy wnioskodawcy sprząтали mieszkania odnaleźli dokumenty z których wynikało zadłużenie P. W.. Skoro w takiej sytuacji wnioskodawcy odrzucili spadek po ojcu, to logicznym jest, że gdyby takie informacje uzyskali co do E. W. to także odrzuciliby spadek.

Oczywistym jest że wnioskodawcy nie mogli zwrócić się np. do banków i instytucji kredytowych, gdyż nie udzieliliby takich informacji osobie, która nie wykaże że jest spadkobiercą, a ponadto takich instytucji jest obecnie na rynku tak duża ilość, że nie jest możliwym zwrócić się do wszystkich (tym bardziej, że wiarygodność mogła zostać sprzedana firmie niezajmującej się udzielaniem pożyczek czy kredytów).

Uczestnik podnosił, że była prowadzona egzekucja komornicza przez komornika Sądowego A. S. pod sygn. (...). Z akt tego postępowania nie wynika, aby jakąkolwiek korespondencję doręczono wnioskodawcom.

W związku z powyższym należało uznać, że niezłożenie przez wnioskodawców oświadczenia o odrzuceniu spadku nastąpiło pod wpływem błędu co do przedmiotu spadku, a błąd ten nie wynikał z braku staranności po stronie spadkobierców. Tym samym należało zatwierdzić uchylenie się wnioskodawców od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po E. W..

¹Tak SN w postanowieniu z dnia 30VI 2005 roku IV CK 799/04 Orzecznictwo SN I. (...).